

บทที่ 2

การตรวจเอกสาร

ในการวิจัยเรื่อง “การส่งเสริมการปลูกมันฝรั่งแบบมีสัญญาของเกษตรกรในอำเภอพบพระ จังหวัดตาก” ได้แบ่งเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ออกเป็น 3 ประเด็น ดังนี้

1. แนวความคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการส่งเสริมการผลิตแบบมีสัญญา
2. การส่งเสริมของบริษัท
3. เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดแบบทฤษฎีเกี่ยวกับการส่งเสริมการผลิตแบบมีสัญญา

กรมส่งเสริมการเกษตร (2538) อ้างโดย สุภาลักษณ์ (2540) ให้ความหมายของระบบการผลิตแบบมีสัญญาผูกพัน (Contract Farming) ว่าเป็นการจัดการทางความสัมพันธ์ระหว่างเกษตรกรผู้ผลิตกับผู้รับซื้อผลผลิตแบบแนวดิ่ง (Vertical Chain of Production and Marketing) โดยที่ผู้ซื้อสามารถกำหนดความแน่นอนของวัตถุดิบ ซึ่งเป็นผลิตผลทางการเกษตร ที่เกษตรกรจะรับซื้อโดยที่ตัวเองไม่ต้องเป็นเจ้าของ (Ownership) ของหน่วยการผลิตนั้นเสียเอง ซึ่งหมายถึงว่าเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการยังเป็นอิสระ โดยเป็นเจ้าของหน่วยการผลิตของตนเอง แต่มีการทำสัญญากับผู้รับซื้อล่วงหน้า ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นโรงงานแปรรูปสินค้าเกษตรเกี่ยวกับปริมาณ และคุณภาพของผลผลิตทางการเกษตรที่ตนจะผลิตป้อนให้โดยมีเงื่อนไขอย่างน้อย 2 ประการ คือ ประการแรก ผู้รับซื้อจะต้องสร้างหลักประกันในขบวนการผลิตของเกษตรกรในด้านต่างๆ เช่น ให้สินเชื่อ ให้ปัจจัยการผลิตที่มีคุณภาพ รวมถึงการให้บริการส่งเสริมการเกษตรเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิตของเกษตรกรในสัญญา การบริการที่ให้โดยผู้รับซื้อเช่นนี้ไม่ได้เป็นประโยชน์เฉพาะเกษตรกรในโครงการ ทางด้านคุณภาพของวัตถุดิบที่โรงงานของตนต้องการอีกด้วย ประการที่สอง ผู้รับซื้อจะต้องสร้างหลักประกันทางด้านตลาด ให้แก่ผลผลิตที่เกษตรกรในโครงการผลิตได้ เช่น กำหนดราคาซื้อที่แน่นอนขึ้น

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร (2536) ให้ความหมายของการเกษตรแบบมีสัญญาผูกพันว่า หมายถึง การทำการผลิตในลักษณะที่มีข้อตกลงหรือสัญญาต่างๆ ระหว่างเกษตรกร และนิติบุคคล เช่น โรงงานแปรรูปหรือบริษัท พ่อค้าต่างๆ ไป สัญญานี้อาจตกลงด้วยวาจาหรือเป็นลายลักษณ์อักษร โดยระบุเงื่อนไขเกี่ยวกับการผลิตและการตลาด ซึ่งจะตกลงกันก่อนจะทำการผลิต

เป็นระบบที่มีการตกลงระหว่างคู่สัญญาทั้ง 2 ฝ่าย คือ โรงงานแปรรูปกับเกษตรกร ซึ่งจะมีการผูกพันกัน 3 ลักษณะ คือผูกพันเฉพาะการผลิต โดยโรงงานแปรรูปให้ความช่วยเหลือด้านปัจจัยการผลิต การให้กู้ยืมเงินแก่เกษตรกร ผูกพันเฉพาะการตลาด โดยการกำหนดปริมาณการซื้อขายในราคาที่ได้ตกลงกันไว้ล่วงหน้าแล้ว และผูกพันด้านการผลิตและการตลาด โดยโรงงานแปรรูปจะให้ความช่วยเหลือในด้านสินเชื่อ ปัจจัยการผลิต ความรู้และเทคโนโลยีต่างๆ เกษตรกรต้องขายผลผลิตให้แก่โรงงานตามจำนวนและราคาที่ตกลงกันไว้ในสัญญา

Roy (1972) อ้างโดย ชาลี (2536) ได้ให้ความหมาย Vertical Integration ว่า หมายถึง “ ขั้นตอนการผลิตที่ต่อเนื่องกัน (Successive Stage of Production) ตั้งแต่สองขั้นตอนขึ้นไปโดยมีลักษณะเป็น Farm และ Non - farm ซึ่งมาร่วมกันดำเนินงานภายใต้หน่วยธุรกิจเดียวกัน ” หรืออีกนัยหนึ่ง คือ เป็นการรวมกิจการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องเข้าไว้ด้วยกัน โดยมีการตัดสินใจการจัดการและการประสานงานร่วมกันภายใต้สัญญา หรือข้อตกลงต่างๆ จากการสำรวจธุรกิจเกษตร ระหว่างเกษตรกรและหน่วยธุรกิจ ที่ร่วมกันดำเนินธุรกิจภายใต้สัญญาข้อตกลงระหว่างกันแล้วสามารถจำแนก Vertical integration ได้เป็น 4 ประเภท คือ

1. Non - integration เป็นการดำเนินธุรกิจการผลิตในลักษณะที่ไม่มีการทำสัญญาผูกพันใดๆ ระหว่างเกษตรกรกับหน่วยธุรกิจที่เกี่ยวข้องกันเพียงแต่มีการซื้อขายระหว่างกันเท่านั้น เกษตรกรมีอิสระอย่างเต็มที่ ในการตัดสินใจเลือกใช้ปัจจัยการผลิต และขายผลผลิตให้ใครก็ได้ที่ให้ราคาที่ดีที่สุด ผลเสียของลักษณะนี้ คือ เกษตรกรจะต้องเป็นผู้ยอมรับภาระความผันผวน (fluctuation) ทางด้านการผลิตและราคา

2. Quasi- integration หรือ Contract Farming เป็นการดำเนินธุรกิจการผลิตภายใต้ข้อสัญญาผูกพันที่ตกลงระหว่างเกษตรกรกับหน่วยธุรกิจที่เกี่ยวข้อง (Contractors) ซึ่งสามารถจำแนกตามลักษณะของการผูกพันได้เป็น 2 รูปแบบดังนี้

- 2.1 Limited Management Contract คือ การทำธุรกิจภายใต้ข้อตกลงผูกพันร่วมกันระหว่างเกษตรกรกับหน่วยธุรกิจ (บริษัท ฯ) โดยทั่วไปลักษณะการผูกพันจะจำกัดเฉพาะด้านการผลิต กล่าวคือ บริษัท ฯ จะเป็นผู้จัดหาปัจจัยการผลิตที่จำเป็นให้แก่เกษตรกร ในลักษณะที่เป็นสินเชื่อ เกษตรกรจะเป็นผู้รับภาระเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงของราคา และปริมาณของผลผลิต หรือเกษตรกรมีอิสระในการตัดสินใจ จัดจำหน่ายผลผลิตได้อย่างเต็มที่

- 2.2 Full Management Contract คือ เป็นการดำเนินธุรกิจภายใต้ข้อตกลงผูกพันระหว่างเกษตรกรกับหน่วยธุรกิจ (บริษัท ฯ) ทั้งในด้านการผลิตและการตลาด กล่าวคือ บริษัท ฯ เป็นผู้จัดหาวัสดุการเกษตร และปัจจัยการผลิตให้แก่เกษตรกร โดยมีการประกันราคารับซื้อผลผลิต เพราะการตกลงผูกพันในกรณีนี้ เกษตรกรต้องปฏิบัติตามสัญญาอย่างเคร่งครัด และยินยอมให้บริษัท ฯ

เข้ามาดูแล ควบคุมการผลิต เพราะการตกลงผูกพันในลักษณะนี้บริษัท จะเป็นผู้รับภาระความเสี่ยง ตามข้อตกลงและเงื่อนไขต่าง ๆ สำหรับเกษตรกรจะมีความเสี่ยงในการผลิตลดลง ซึ่งเป็นแรงจูงใจ ที่ทำให้เกษตรกรสนใจเข้าร่วมการผูกพันในการผลิตดังกล่าว

3. Ownership Integration through Profit Type Firms หรือเรียกว่า “ Company – owned ” คือ บริษัทฯ (Contractors) จะเป็นเจ้าของปัจจัยการผลิตต่าง ๆ โดยเกษตรกรเป็นเพียง “ ลูกจ้าง ” และจำเป็นต้องปฏิบัติตามคำแนะนำของบริษัทอย่างเคร่งครัด วิธีการนี้เกิดขึ้นเนื่องจาก เกษตรกรไม่มีความสามารถที่จะดำเนินกิจการได้ด้วยตนเอง คือ ขาดความรู้ในการผลิต ขาดแคลน เงินทุน ตลอดจนลักษณะการผลิตมีความเสี่ยงสูงต่อการขาดทุน

4. Farmer Operating Cooperatives หรือ Ownership Integration through Cooperatives คือ เกษตรกรจะทำการรวมกลุ่มกันจัดตั้งองค์กรที่ไม่แสวงหากำไรเพื่อจัดหาปัจจัย การผลิตที่จำเป็นและตลาดสินค้าให้แก่สมาชิกของกลุ่ม

ทองโรจน์ (2530) กล่าวถึง การเกษตรแบบมีสัญญา ว่าเป็นแนวทางหนึ่งที่จะ ทำให้เกษตรกรสามารถเลือก เพื่อลดความเสี่ยง เพราะว่าการเกษตรเป็นธุรกิจที่มีความเสี่ยงสูง กล่าวคือ เกษตรกรจะประสบปัญหาการเปลี่ยนแปลงของผลผลิตที่เกิดจากสภาพภูมิอากาศ การแพร่ระบาดของโรคและแมลงศัตรูพืช และเปลี่ยนแปลงของราคาผลผลิตที่เกิดจากความแตกต่าง ระหว่างราคาผลผลิตที่เกษตรกรคาดว่าจะขายได้ เมื่อถึงเวลาเก็บเกี่ยวกับราคาจริงที่เกษตรกรขายได้จริง โดยในทางปฏิบัติเกษตรกรสามารถที่จะเลือกวิธีที่จะนำมาใช้ เพื่อลดความเสี่ยงภัยทางการเกษตรได้ ดังนี้

1. การประกันภัย (Insurance) ในการผลิตทางการเกษตร เกษตรกรอาจจะประสบ ความเสียหายอันเนื่องมาจากสภาพภูมิอากาศที่แปรผันและการทำลายของโรคและแมลง การซื้อ การประกันภัยจะเป็นสิ่งหนึ่งที่ช่วยทำให้เกษตรกรลดความสูญเสียจากสภาพการณ์ ความเสี่ยง ดังกล่าวบริษัทผู้รับประกันภัยสามารถที่จะยอมรับภาระความเสี่ยงเหล่านี้ได้ เพราะบริษัทสามารถ กระจายความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นนี้ไปสู่เกษตรกรผู้ประกันภัยทั้งระบบ

2. การผลิตหลายอย่าง (Diversification) ในทางปฏิบัติ เกษตรกรอาจปลูกพืชหลาย อย่างในช่วงเวลาเดียวกันหรือผลิตพืชอย่างเดียวกันแต่มีการขายในเวลาที่แตกต่างกัน เพื่อเป็นการกระจาย ความเสี่ยงด้านรายได้และความเสี่ยงด้านราคาผลผลิต แต่การผลิตหลายอย่างนี้จะเป็นการลดรายได้ เฉลี่ยและเพิ่มต้นทุนในการผลิตอันเนื่องมาจากขนาดการผลิตไม่เหมาะสม

3. การซื้อขายตามสัญญา (Contract) เป็นการทำสัญญาดอกข้อย่อยผลผลิตกัน ไว้ก่อน เพื่อเป็นการป้องกันความเสี่ยงทางด้านราคาภายใต้การผลิตแบบซื้อขายตามสัญญานี้ ผู้ผลิต จะยกภาระความเสี่ยงในเรื่องการเปลี่ยนแปลงของราคาไปสู่ผู้ซื้อได้ในระดับหนึ่ง

4. การก่อให้เกิดการคล่องตัวในการผลิต (Flexibility) เป็นการจัดการฟาร์มที่มุ่งให้เกิดความคล่องตัวและสอดคล้องกับแผนการผลิตในการที่จะตัดแปลงปรับปรุงกิจการฟาร์มเพื่อรองรับการผลิตที่แปรผัน

5. การสร้างสภาพคล่องในสินทรัพย์ (Liquidity) เป็นการจัดการฟาร์มให้สินทรัพย์ต่างๆ มีสภาพคล่อง กล่าวคือ สามารถเปลี่ยนแปลงเป็นเงินสดได้ทันทีที่ต้องการ

2. การส่งเสริมของบริษัท

บริษัททั้ง 4 บริษัท ประกอบด้วยบริษัทเป๊ปซี่โคฟู้ดส์ประเทศไทย จำกัด , บริษัทฟู้ดส์โพรเซสซิง จำกัด , บริษัทสยามสเน็ค จำกัด , และบริษัทแม่สอดอาหารกระป๋อง จำกัด ซึ่งบริษัททั้ง 4 บริษัทจะมีการส่งเสริมการปลูกมันฝรั่งโดยแยกตามบริษัทดังนี้ :-

บริษัทเป๊ปซี่โคฟู้ดส์ประเทศไทย จำกัด มีการส่งเสริมแบบมี Contract กับเกษตรกร และจะดำเนินการส่งเสริมผ่านตัวแทนของบริษัท หรือเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรของบริษัท ซึ่งจะทำให้การสนับสนุนในด้านปัจจัยการผลิต เช่น หัวพันธุ์มันฝรั่ง สารเคมี และปุ๋ยเคมี โดยตัวแทน หรือเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรของบริษัทออกพื้นที่ เพื่อเยี่ยมแปลง ให้คำแนะนำ และคอยให้ความช่วยเหลือในด้านต่างๆ ตามที่เกษตรกรต้องการ ที่อยู่ในกฎเกณฑ์ของบริษัทตลอดฤดูกาลผลิต ซึ่งได้ทำเป็นสัญญาผูกพันไว้กับเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ การผลิตมันฝรั่งแบบมีสัญญาผูกพันอย่างเป็นระบบ การผลิตที่มีลักษณะข้อตกลง หรือสัญญาระหว่างเกษตรกรกับบริษัท และมีการประกันราคาที่แน่นอน

บริษัทฟู้ดส์โพรเซสซิง จำกัด มีการส่งเสริมแบบผ่านตัวแทนของบริษัท หรือเจ้าหน้าที่ของบริษัท และมี Contract กับเกษตรกร บริษัทจะสนับสนุนในด้านปัจจัยการผลิต เช่น หัวพันธุ์มันฝรั่ง สารเคมี และปุ๋ยเคมี โดยผ่านมาทางตัวแทน หรือเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรของบริษัท โดยตัวแทน หรือเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรของบริษัทออกพื้นที่ เพื่อเยี่ยมแปลง คอยให้คำแนะนำและให้ความช่วยเหลือตามที่เกษตรกรต้องการ ตลอดฤดูกาลผลิต ซึ่งได้ทำเป็นสัญญาผูกพันไว้กับเกษตรกรที่เป็นสมาชิกและเข้าร่วมโครงการ การผลิตมันฝรั่งแบบมีสัญญาผูกพันอย่างเป็นระบบ การผลิตที่มีลักษณะข้อตกลงหรือสัญญาระหว่างเกษตรกรกับบริษัท และมีการประกันราคาที่แน่นอน

บริษัทสยามสเน็ค จำกัด มีการส่งเสริมแบบ Contract กับเกษตรกร และบริษัทสนับสนุนปัจจัยการผลิต เช่น หัวพันธุ์มันฝรั่ง สารเคมี และปุ๋ยเคมี โดยผ่านตัวแทนของบริษัท มีการประกันราคาเช่นกัน

บริษัทแม่สอดอาหารกระป๋อง จำกัด มีการส่งเสริมแบบ Contract กับเกษตรกร และบริษัทสนับสนุนปัจจัยการผลิต เช่น หัวพันธุ์มันฝรั่ง สารเคมี และปุ๋ยเคมี และจะส่งเจ้าหน้าที่ ส่งเสริมการเกษตรของบริษัทออกพื้นที่ เพื่อให้คำแนะนำและคอยให้ความช่วยเหลือตลอดฤดูกาล และเมื่อถึงฤดูกาลการเก็บเกี่ยวผลผลิตหัวมันฝรั่ง ทางบริษัทจะรับซื้อหัวมันฝรั่งในราคาที่ประกัน ไว้ ซึ่งได้ทำเป็นสัญญาผูกพันไว้กับเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ซึ่งการผลิตมันฝรั่งแบบมีสัญญาผูกพัน เป็นระบบการผลิตที่มีลักษณะข้อตกลง หรือสัญญาระหว่างเกษตรกรกับบริษัท ที่มีการตกลงล่วงหน้าที่จะส่งมอบผลผลิตให้แก่บริษัทในปริมาณ และคุณภาพของผลผลิตที่กำหนดไว้ โดยมีเงื่อนไขสำคัญ คือ บริษัทจะต้องสร้างหลักประกันในขบวนการผลิตรวมถึงหลักประกันทางการตลาดให้แก่เกษตรกร ซึ่งจะก่อให้เกิดประโยชน์แก่เกษตรกรผู้ผลิตในด้านมี หลักประกัน ในการส่งมอบวัตถุดิบที่ใช้ในขบวนการผลิต สามารถผลิตสินค้าได้ตามเป้าหมาย ทั้งนี้เพื่อเป็นการสร้างเสถียรภาพที่จะ ทำให้เกษตรกรเกิดความมั่นใจในด้านการผลิตและการตลาด เป็นการลด ต้นทุนการผลิต ช่วยให้เกษตรกรมีทักษะในการจัดการด้านธุรกิจและการตลาดเพิ่มขึ้น เป็นการนำไปสู่ความร่วมมือ และความเข้าใจระหว่างภาคเอกชนกับเกษตรกร ในการที่จะพัฒนา การเกษตรให้ประสบความสำเร็จได้

3. เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ชาติ (2532) ได้ทำการศึกษาโครงการส่งเสริมการปลูกมันฝรั่งแบบครบวงจร ในอำเภอ สันทราย จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งในการศึกษานี้ได้เป็นการส่งเสริมการปลูกมันฝรั่งแบบครบวงจร โดยมีการนำเอาสัญญามาใช้ในการปลูกมันฝรั่งของเกษตรกรของบริษัทที่ส่งเสริมปลูกมันฝรั่ง ภายใต้ความร่วมมือระหว่างสำนักงานเกษตรอำเภอสันทรายและเกษตรกร ผลการศึกษาพบว่า โครงการส่งเสริมการปลูกมันฝรั่งแบบครบวงจร ทำให้เกิดเสถียรภาพแก่เกษตรกรในเรื่องของ รายได้ที่แน่นอนเพิ่มมากขึ้น เพราะมีตลาดรองรับที่แน่นอนและลดการขาดแคลนเงินทุน ตลอดจน ปัจจัยการผลิตต่างๆ เพราะบริษัทเป็นผู้ลงทุนให้ ส่วนบริษัทก็ได้ผลผลิตเข้าป้อนโรงงาน อุตสาหกรรมเพียงพอ เพราะว่ามีการทำสัญญาระหว่างเกษตรกรกับบริษัททำให้เกิดความแน่นอน ในเรื่องของการผลิต

มนตรีและคณะ (2537) ศึกษาถึงการผลิตสับปะรดตามระบบตลาดข้อตกลงในจังหวัด ระยอง ปี 2537 พบว่าระบบตลาดข้อตกลงที่มีการส่งเสริมโดยโรงงานได้จัดเจ้าหน้าที่ให้การ สนับสนุนเกษตรกรในด้านความรู้ วิชาการแผนใหม่ และเป็นผู้ประสานงานกับเกษตรกรอย่าง

ใกล้ชิดทำให้มีระบบตลาดข้อตกลงที่ค่อนข้างดี แต่ยังมีปัญหาในการดำเนินงานอยู่บ้างคือ การไม่ปฏิบัติตามสัญญาและข้อตกลงของเกษตรกรและโรงงาน ซึ่งก็เป็นส่วนน้อย แต่เกษตรกรก็ยอมรับว่าระบบนี้ดีกว่าระบบทั่วไป

สุภาลักษณ์ (2540) ได้ทำการศึกษาความพึงพอใจของเกษตรกรที่มีต่อโครงการส่งเสริมการปลูกมะเขือเทศแบบมีสัญญาผูกพัน ในจังหวัดลำปาง พบว่าเกษตรกรมีความพอใจในเรื่องราคามากที่สุด ต่อโครงการส่งเสริมปลูกมะเขือเทศแบบมีสัญญาผูกพันในด้านของตลาดเพราะ เพราะว่าการปลูกมะเขือเทศส่งโรงงาน สามารถมีตลาดและราคาที่แน่นอนเพราะบริษัทที่ส่งเสริมจะรับซื้อผลผลิตคืนแน่นอน

วิไลวรรณ (2523) ได้ศึกษาถึงการซื้อแบบมีสัญญาผูกพันของตลาดอ้อย พบว่าการเกษตรแบบมีสัญญาผูกพันเป็นเรื่องจำเป็นต่อการลดความเสี่ยงในการจัดหาผลผลิตให้โรงงาน โรงงานแปรรูปจะทำสัญญาผูกพันโดยมีการกำหนดปริมาณขั้นต่ำไว้ และผู้ที่สามารถทำสัญญากับโรงงานได้ คือ เกษตรกรรายใหญ่และคนกลางเท่านั้น เกษตรกรผู้ปลูกอ้อยรายย่อยจะต้องขายผลผลิตผ่านคนกลางโดยจ่ายค่าบริการให้แก่คนกลาง ขณะที่คนกลางก็เป็นผู้จัดหาสินเชื่อและบริการอื่นๆ ให้แก่เกษตรกรรายย่อย

กลุ่มประสานงานและแผน. สำนักงานเกษตรภาคเหนือ (2532) อ้างโดยอุดม (2532) ได้ทำการศึกษาถึงปัจจัยของความสำเร็จในการปลูกพืชตามสัญญาว่าจ้าง (Contract Farming) ซึ่งพืชที่ศึกษา ได้แก่ ข้าว บัสมาคี สตรอเบอร์รี่ แตงไซโย ชิงอ่อน และฝ้าย ในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ เชียงราย และลำปาง โดยระดับความสำเร็จดังกล่าวจะวัดขนาดด้วยระดับความพอใจที่เกษตรกรแสดงออก จากการศึกษาพบว่า ปัจจัยสำคัญที่ทำให้การปลูกพืชตามสัญญาว่าจ้าง ประสบผลสำเร็จจะอยู่ที่ลักษณะทางด้านเทคนิค และทางด้านการตลาดของพืชนั้นๆ และสิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐานของการผลิตและการตลาดในพืชดังกล่าว โดยผลประโยชน์ที่เกษตรกรได้รับจริง จะมีความสำคัญกับพืชทุกชนิดโดยรวม

ชาติ (2536) ได้ทำการศึกษาแผนงานฟาร์มที่เหมาะสมภายใต้ความเสี่ยงในอำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ ต่อการทำฟาร์มแบบมีสัญญาผูกพัน เปรียบเทียบกับแบบไม่มีสัญญาผูกพันระหว่างโรงงานแปรรูปมันฝรั่งกับกลุ่มเกษตรกร และกลุ่มเกษตรกรกับเกษตรกร สัญญาที่จัดทำขึ้นนี้เป็นลายลักษณ์อักษร มีความชัดเจนในเงื่อนไขของความร่วมมือและบทลงโทษสำหรับผู้ที่ไม่ปฏิบัติตามสัญญาในด้านเกษตรกรผู้ปลูกมันฝรั่งแบบมีสัญญาผูกพันมีความแปรปรวนของรายได้สุทธิขั้นต้นที่คาดว่าจะได้รับ (ความเสี่ยง) น้อยกว่าเกษตรกรผู้ปลูกมันฝรั่งแบบไม่มีสัญญา ซึ่งจะเห็นได้ชัดเจนว่า การมีสัญญาจะสร้างความมั่นใจให้แก่เกษตรกร และบริษัทที่ทำการส่งเสริมปลูกมันฝรั่ง

Glover (1984 : อ้างโดยเรื่อนมูล 2540) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการเกษตรแบบมีสัญญาผูกพันในประเทศด้อยพัฒนาพบว่า ระบบการเกษตรแบบมีสัญญาผูกพันกับเกษตรกรรายย่อยในบางประเทศมีศักยภาพในการจัดการ ด้านการถ่ายทอดเทคโนโลยีการเข้าสู่ตลาด และผลประโยชน์ต่างๆ ที่เกษตรกรได้รับ และในปี 1987 Glover ได้ศึกษาถึงการเพิ่มผลประโยชน์ให้แก่เกษตรกรรายย่อยที่อยู่ในระบบเกษตรแบบมีสัญญาผูกพัน ตลอดจนปัญหาการจัดตั้งองค์กรการเกษตร และการกำหนดนโยบายในประเทศด้อยพัฒนา ซึ่ง Glover ได้ให้ความเห็นว่า การเกษตรแบบมีสัญญาผูกพัน มีศักยภาพในการเพิ่มผลประโยชน์ให้กับเกษตรกรได้มากกว่าระบบเกษตรทั่วไป

Tang (1985 : อ้างโดยชาติ, 2536:17) ได้เสนอผลการศึกษาศึกษาการเกษตรแบบมีสัญญาผูกพันในประเทศไทยเกี่ยวกับบทบาทของภาครัฐและเอกชนคือ ภาครัฐได้แนะนำส่งเสริมการเกษตรแบบมีสัญญาผูกพันในรูปแบบของโครงการต่างๆ ไปสู่การผลิตทางการเกษตร เพื่อเป็นแนวทางในการถ่ายทอดเทคนิคการผลิตที่เกี่ยวกับทักษะ และความรู้ด้านการผลิตและการตลาดให้แก่เกษตรกร รวมถึงการส่งเสริมภาคเอกชน ในการพัฒนาอุตสาหกรรมการเกษตรที่ใช้วัตถุดิบภายในประเทศ สร้างผลิตภัณฑ์ที่มีมูลค่าเพิ่มและเพื่อเป็นการสร้างการจ้างงานให้มีมากยิ่งขึ้น